

hvorfor ieg skulde meene, det var best simpliciter at raade hands Maiestæt fra at give ham denne character. Jeg vilde ansee det ey aleene som aldeles unødvendigt, især paa denne Tiid, da Musiquen dets uden her i Kiøbenhavn er i saa stor Floer, men endog som haanligt tillige for Universitetet, om en formeentlig aldeles ustuderet Mand der skulde blive Prof. musices, hvorfor ieg meener, vi saa meget meere utroqve nomine skulde expresse afbede det, som deraf i sin Tiid maae skee kunde gives Anledning til nye Prætentioner af saadan en Professor og følgelig til Uorden og Uroe i Vort Collegio. Men er hands Tanke at have slig Titul ved Kunsternes Academie, da er vel hands Ansøgning os uvedkommende; dog ønskede ieg alligevel, at endog den titulus Professoris maatte være saa hæderlig, at dend ey gaves til andre end særdeles værdige og i deres Slags umistelige Folk, iblant hvilke ieg ikke siunes, Msr. Thielo kand prætere at regnes. Dette tiltrådtes af J. C. Kall, P. Horrebow og E. G. Ziegenbalch.

Konsistoriets erklæring afgaves 18. Juni 1757 således:

Saa vidt vi allerunderdanigst skiønne, gaaer Suplicanten Thielos allerunderdanigste Ansøgning der ud paa at ville allerunderdanigst gratificeres med titel af prof. musices ved Maler- og Billedhugger Academiet, og ikke her ved Universitetet. Ved denne leilighed bede vi allerunderdanigst, at titulus professoris maatte være saa hæderlig, at den ey gives til andre end særdeles værdige og i deres slags umistelige Folk, blandt hvilke vi ikke vide, om Suplicanten kand prætere at regnes.

Brevveksling mellem J. O. Schack Rathlou og H. Treschow om dennes levnedbeskrivelse af grev F. Dannekiold Samsøe.

Ved Provst **L. Koch.**

Før professor, sognepræst ved Garnisons kirke, H. Treschow udgav sin bekendte ovenfor nævnte bog, tilskrev han den 17. April 1795 Schack Rathlou og bad ham gennemlæse manuskriptet, da „materien på mange steder er delikat, fordi jeg både

skal skrive sandhed og tillige skrive den med en vis forsigtighed.“ Suhm har samtykt i, at skildringen af hans faders forhold optoges „da sandheden krævede det, og det var menneskeligt at fejle“.

Af Schack Rathlous svar¹⁾:

. . . Saare vanskeligt er det i mine Tanker altid, rett at bedømme en Mand, som har forenet store Egenskaber med mange i det mindste til Syne ladende Ufuldkommenheder, og som altid var enten en indtil Enthusiasmus varm Ven eller og en indtil den største Yderlighed heftig Uven af alle de, som hand stod i forbindelse med, saa at der i henseende til dem aldrig var en Middelvej imellem hands kiærligste og heel uindskrænkede fortroelighed og hands aabenbare og meget virksomme Had, hvilket og naturlig viis i samme Grad bestemte deres Tænkemaade og Opførsel om og inod ham. Og især synes det mig betænkeligt at meddele Publico sin Bedømmelse om en saadan Mand, naar een stor Deel af den Generation, som levede med ham, endnu er til, og at følgelig mange af dem, som erindrer sig ham og hans Gjæringer enten med personlig Taknemmelighed eller med ganske modsatte Meninger, uden al Tvivl ville tage Partie for eller imod ham og Forfatteren af hands Lovtale.

Jeg tilstaaer altsaa oprigtig og med det Venskab, jeg bærer for D. H., at jeg, om jeg var i Deres Stæd, ikke udgav dette Skrift om G. D. førend noget længere hen i Tiden, uagtet De med Stiltienhed har overgaaet alt, hvad der i sin Tid foregik mellem ham og Bengstrup og imellem ham og Lütken og andre fleere, skjøndt De ligeledes med megen Varsomhed har berørt alle de Stæder, som kunde have stødt visse Personer og adskillige heele Familier, og skjøndt De, som De melder mig, kand legitimere sig med Cammerherre Suhms uefterlignelige Sanddruehed ved at samtykke, at eet Factum bliver anført, som er virkelig vanærende for hans Fader, efterdi dennes falske Angivelse mod G. D. var meget meere end en menneskelig Feyl; thi hvor forsigtigt D. H. end er gaaet til Verks i alt dette, saa

---

¹⁾ Brevvekslingen findes i Samlingen af Schack Rathlous papirer på Ravnholt.

kunde De dog lett udsettes for en ubehagelig Penne-Krig, som altid er godt at undgaae¹⁾.

Ere der imidlertid Aarsager, hvorfor D. H. ikke gjerne vil udsette Skriftets Udgave, saa var det dog i mine Tanker godt, om de 2 sidste linier pag. 47 og de 9 første linier pag. 48 bleve udeladte, og ligeledes holder jeg for, at alt det, der er anført pag. 52 om Sal. Grev Bernstorff burde meget forandres, eller og, som vel var endnu bedre, at denne Minister aldeles ikke blev nævnet i det heele Skrift, eftersom det er almindelig bekiendt og derved paa nye vilde blive bragt i Erindring, at G. D. i Begyndelsen af Kongens Regiering angreb G. B. med hemmelige og meget hårde Beskyldninger, og at denne derimod fuldkommen retferdiggjorde sig i hands d. 22de 7ber og d. 13. 8ber 1766 indgivne tvende Forsvars-Skrivelser, hvilke, om jeg ikke tager Fejl, ere trykte i eet af Büschings Verker. Endnu eet troer jeg her at burde tilføye, nemlig, at skiøndt jeg er overbeviist om, at D. H. i denne Lovtale over G. D. har taget alle de anførte Anecdoter af de beste og tilforladeligste Kilder, saa bærer jeg dog nogen Tvivl om det, som findes p. 35 om Admiral Rosenpalm²⁾. Jeg erindrer selv som Cammer-Junker meget ofte at have hørt Høysal. Kong Friderich den 5te tale med megen Godhed om bemeldte Admiral, og med megen Agtelse og Venskab om ham efter hands Død; jeg veed, at Kongen i Aaret 1748 eller 1749 lod ophænge hands Portrait i eet af de daglige Kongelige Gemakker paa det gamle Jægersborger Slot. Jeg veed ligeledes med fuld Vished, at Hds. Mayst. tilbød ham Elephant-Ordenen nogle Aar førend hands Død, samt at han frabad sig denne Naade for hands Penge-Omstændigheders Skyld. Og vi alle, som levede i den Tiid, hand døde, og som leve endnu, erindre os, at Kongen lod ham begrave med stor Prunk paa Sin Bekostning, og at der blev befalet, at Liig-Processionen skulde tage Veyen over Slots-Pladsen fra Høybroe til Holmensbroe, hvilket ellers ikke var tilladt, og at Hds. Mayst. stod selv

¹⁾ Se Treschow, Danneskiold Samsøe 33.

²⁾ Se Treschow, Danneskiold Samsøe 35, hvor dog de af Schack Rathlou påankede udtalelser ere udeladte,

i Vinduet, og hvad mere er, saa tror jeg, at Kongen ogsaa paatog Sig at betale et parr 1000 Rd. i Gield, som hand efterloed sig, hvilket ikke synes at svare til den omtalte Anecdote . . .

Fra Treschow, 1. Juli 1795. . . . Holde mit Arbeide tilbage, da saa mange ønskede, saa mange ventede paa dets Udgivelse, kunde jeg ikke; men jeg har ei allene forandret og udelukt de Steder, som D. E. raadede mig til at forandre og udelukke, men gaaet mit Haandskrift paa ny igiennem og berørt Tildragelsen med Admiral Suhm, uagtet hans Søns givne Tilladelse, endnu med større Skaansel. Beslutningen deraf tillader min Velynder mig herved at meddele. Jeg er forsikret om at finde en ligesaa retsindig og velgrundet Dom over disse faae Blade, som over det Øvrige, og det* er mig især meget angelegent at erfare den ihenseende til de 3de anførte Anekdoter pag. 65, 66 og 72. Den mellemste karakteriserer vistnok den ubenævnte Mand fra en meget ufordelagtig Side, men den tiener tillige til at sette Grev Danneskiolds Karakter i et fordelagtigere Lys end man har villet forestille Ham, og naar man med den Skaansel vilde gaae frem, ikke at anføre det ringesté, som kunde være fornærmeligt for Andre, vilde snart ingen ædelmodig Handling blive nævnt. Den 3die Anekdote om Biskop Hersleb er moersom. Den indeholder vel en liden Overilelse af Biskoppen. Men om denne er saa betydelig, at den derfor bør udelukkes, da der virkelig i Grev D. Opførsel ved denne Leilighed laae noget stort, overlades aldeles til D. E.'s Dom, som vejer Sagen bedre end jeg. Jeg troer, at man med Grund maatte bebreide mig min Taushed i Henseende til Benstrup og Lütken, da ieg ved nøiere at undersøge Sagen derfor fant, at der med Grund kunde siges noget i den første Sag til Grevens Fordeel, og at han paa en vis Maade handlede strængere mod Capitain Lütken, krævede efter mine Tanker Upartiskhed, at ieg havde anført hvad ieg i Begge Tilfælde vidste. Thi ellers vilde mit Bidrag ei allene

---

*) Treschow, Danneskiold Samsøe 56, 57, 61. Da Hersleb indviede kapellet på Søllerødgård, sagde han i anledning af Matth. 17, 4 med hensyn til Danneskiolds forstyrrede pengeforhold: „Stakkels Peder! du vil bygge! men hvad har du vel at bygge for?“

blevet, som min Velynder behager at kalde det, en Lovtale, men en partisk Lovtale. Nu vil jeg da rolig vente mine 3 Anecdoters Bedømmelse. Saafremt D. E. finder, at de ikke bør anføres, skal de ogsaa blive udeladt, endog paa Bekostning af mit Skriffs Interesse; thi jeg ønsker ikke denne, naar den skal gaae paa andres Regning.

Jeg kunde skrive meget om vor Stads ulykkelige Forfatning, hvis Følger allerede spores og ville endnu spores mere. Gud være lovet, som naadig afvergede, at Ulykken, hvorudi Forsømmelse havde saa megen Skyld, ikke udbredede sig endnu videre. Synet er bedrøveligt, og uagtet mine Embedsforretninger føre mig daglig igiennem de afbrændte Gader, kan Øiet ikke vænne sig dertil. Imidlertid er det en Fornøjelse at see, hvormegen Virksomhed der hersker for at sikre sig mod Vinteren. Paa Slotspladsen staae allerede over 50 Huse forsynede med Skorstene og opførte som Caserner for Haandværkere og andre, som ikke kunne forsynes paa andre Stæder med fornøden Bopæl. Den nye Plan, hvorefter skal bygges paa de afbrændte Steder, siges at være færdig. Præsterne ved Nicolai Kirke og Grev Osten ere meget misfornøiede dermed, da det heder, at Nicolai Kirke ikke mere skal bygges paa samme Sted, men at det overblevne af Slotskirkens Bygning skal indrettes til Slotskirke og tillige være for Nicolai Menighed. Borgerne derimod ere vel tilfredse med denne Forandring, da den Plads, hvor Kirken stod, kan blive tilstrækkelig til at bygge en heel Gade. Præsternes Arbeide har ved denne Leilighed mærkelig tiltaget, da den Om-sorg for de Fattige med Brøds og andre Almisseres Uddelelse og Syges Pleie er for den største Deel bleven os paalagt. Men hvor belønnende er ikke dette Arbeide, som sigter til at lindre Nød og komme sine ulykkelige Medmennesker til Hielp.
